

Allò de què parlàvem

L'ús dels pronoms relatius pot semblar, a vegades, una mica difícil i complicat, però té l'avantatge, en canvi, que obeeix a unes normes molt estrictes i perfectament establertes i definides, que hom pot aplicar d'una manera lògica i general, contràriament al que s'esdevé, per exemple, amb l'ús de les preposicions, en què cal tenir en compte una munió de casos particulars i en què els diversos tipus de relació que denoten són tan subtils i presenten tantes interferències que el perfecte coneixement de les normes establertes no estalvia els dubtes i les vacil·lacions.

Es ben sabut que el relatiu fort *què* i el relatiu compost *el qual* poden usar-se indistintament —però només en uns casos ben fixats i establerts—, en la representació de complements introduïts per una preposició. Tant podem dir *Vet aquí el llibre de què em parlaves* com *Vet aquí el llibre del qual em parlaves*. Anàlogament, és indistint de dir *Són els diners amb què comptàvem* o *Són els diners amb els quals comptàvem*, *Mirem la capsa en què ho guardava* o *Mirem la capsa en la qual ho guardava*, *Comprovem les partides a què es referia* o *Comprovem les partides a les quals es referia*. En tots aquests casos —en què és indistint l'ús de *què* o *el qual*— l'antecedent és un grup nominal de designació no personal, és a dir, que designa una cosa. Si l'antecedent designa una persona, aleshores l'alternança s'estableix entre *qui* i *el qual*.

Però la gran diferència en l'ús dels termes

relatiu *què* i *el qual*, fins i tot circumscriuint-nos a la representació de complements introduïts per una preposició, és que el primer pot tenir un valor neutre que no atribuïm al segon, amb un antecedent format per tota una oració o bé per pronoms neutres, com és ara *això* o *allò*. No existeix, doncs, un terme relatiu neutre *el qual*, equivalent del relatiu «lo cuab» del castellà, al qual, però, recorren encara alguns en la representació de complements prepositius, sens dubte influïts per la possible alternança o intercanviabilitat entre *el qual* i *què* a què ens hem referit, car es tracta de construccions que cal resoldre precisament amb l'ús del terme relatiu fort *què*. Acabem de llegir, per exemple, «He fet allò per al qual se'm va nomenar», en què trobem el relatiu compost *el qual* substituïnt l'antecedent format pel pronom neutre *allò*, és a dir, exercint la funció d'un relatiu neutre, funció que, com hem dit, no pot exercir, en aquest cas, sinó el relatiu fort *què*: *He fet allò per a què se'm va nomenar*. El relatiu fort hi hauria escaigut si l'antecedent, en lloc del pronom neutre *allò*, fos un grup nominal com és ara *el treball*. *He fet el treball per al qual se'm va nomenar*. Repetim-ho: en aquest darrer cas, amb un antecedent com *el treball*, l'ús de *què* i *el qual* és indistint, però amb un antecedent com *allò* només podem recórrer al relatiu fort.